

การศึกษามาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการเผาในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก

A Study of Legal Measures for Burning Control in Phitsanulok Province

พัชริน ปานอ่วม¹ เนรมิตร ปานแดง² กัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์³

Patcharin Panaum, Neramit Pandang, Kampanart Wongwatthanaphong

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการเผาในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งปัจจุบันนี้จังหวัดพิษณุโลกในช่วงฤดูแล้งของทุกปีมักเกิดไฟป่าขึ้นเป็นประจำทั้งในพื้นที่เมือง พื้นที่ป่าและพื้นที่เกษตรกรรม ทำให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพยากรป่าไม้ สัตว์ป่า ตลอดจนทรัพย์สินราชการและประชาชนบริเวณใกล้เคียง รวมทั้งทำให้เกิดปัญหาหมอกควันมลพิษทางอากาศส่งผลกระทบต่อสุขภาพและอนามัยของประชาชนและเสี่ยงต่อการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินหากเกิดอุบัติเหตุและจากการที่หมอกควันบดบังทัศนวิสัย ในการคมนาคมทั้งทางบกและทางอากาศรวมทั้งเกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวจากปัญหาดังกล่าวข้างต้น การปรับปรุงแก้ไขมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้มีความเข้มงวดและครอบคลุมมากขึ้น จะช่วยให้การควบคุมมลพิษทางอากาศจากการเผาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้เขียนเห็นว่าควรประชาสัมพันธ์ และมีมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการเผาอย่างจริงจัง โดยเน้นย้ำให้ทุกฝ่ายให้ความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันและไฟป่าในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก สร้างการรับรู้ เน้นย้ำการปฏิบัติตามประกาศจังหวัดพิษณุโลก เรื่อง กำหนดเขตควบคุมไฟป่า และขอความร่วมมือห้ามเผาโดย ติดตาม และเฝ้าระวังสถานการณ์ในแต่ละพื้นที่ พร้อมทั้ง รายงานสถานการณ์อย่างต่อเนื่อง และวิเคราะห์สาเหตุการเผา และมาตรการควบคุมและแก้ไขปัญหา รวมทั้ง ปัญหาและอุปสรรคของแต่ละพื้นที่

คำสำคัญ (Keywords) : มาตรการทางกฎหมาย; การควบคุมการเผา; พื้นที่จังหวัดพิษณุโลก

Abstract

This article aims to study legal measures for burning control in Phitsanulok province. Nowadays, during the dry season in Phitsanulok province, forest fires often occur in urban, forest, and agricultural areas. Forest fires cause resource damages, wildlife, as well as government properties and nearby people. The problems of smog and air pollution affect

Received: 2023-08-28 Revised: 2023-09-12 Accepted: 2023-09-14

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Master of Public Administration Program Students, Pibulsongkram Rajaabhat University, Thailand, Phitsanulok. E-mail: Neramit.p@psru.ac.th

² อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Master of Public Administration Program Lecturer, Pibulsongkram Rajaabhat University, Thailand, Phitsanulok. E-mail: Neramit.p@psru.ac.th

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Master of Public Administration Program Lecturer, Pibulsongkram Rajaabhat University, Thailand, Phitsanulok. E-mail: Neramit.p@psru.ac.th

the health and sanitation of the people: the risk of life and property loss at the accidentals and the haze, obscuring the vision of both land and air transportation, as well as economic and tourism impacts from the aforementioned problems. Improvement of the relevant legal measures with more stringencies and comprehensions will help control air pollution from burning effectively.

The author thinks that there should be serious public relations and legal measures to control forest burning. Emphasizing that all parties cooperate in preventing and solving smog and forest fire problems in Phitsanulok province. Create awareness and emphasize compliance with the Phitsanulok Provincial Announcement on defining wildfire control zones and asking for cooperation to prohibit burning. By following and monitoring the situation in each area along with continuous situation reports and analyze the causes of burning and measures to control and solve problems including problems and obstacles in each area.

Keywords: legal measures; burning control, Phitsanulok province

บทนำ (Introduction)

หนึ่งในวิกฤตของภาคเหนือตอนใต้ คงจะหนีไม่พ้นเรื่อง “ปัญหาหมอกควัน” เพราะได้ส่งผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่เป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นด้านการท่องเที่ยว สังคม เศรษฐกิจ ซึ่งทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลง และยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนที่ต้องทนใช้ชีวิตท่ามกลางมลพิษ ทำให้เป็นโรคเกี่ยวกับทางเดินหายใจเพิ่มมากขึ้นฝุ่นพิษขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM 2.5) ที่เคยเป็นปัญหาใหญ่ของคนกรุงเมื่อช่วงปลายปีที่ผ่านมา ขณะนี้ได้เข้าปกคลุมพื้นที่ภาคเหนือและกำลังจะกลายเป็นต้นเหตุภัยสุขภาพของคนในพื้นที่ ภาพความเลวร้ายของสถานการณ์ได้ปรากฏแก่สาธารณชนผ่านสื่อมวลชนและสังคมออนไลน์อย่างกว้างขวาง เกิดเป็นกระแสเรียกร้องให้ภาครัฐแก้ไขปัญหาอย่างเร่งด่วน (สถานีควบคุมไฟป่าเชียงใหม่, 2562)

สถานการณ์ฝุ่นละอองขนาดเล็กหรือ PM2.5 เป็นประเด็นที่หลายฝ่ายให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่ง โดยกลายเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในหลายพื้นที่และกระทบต่อสุขภาพประชาชน เป็นอย่างมาก จากข้อมูลของกรมควบคุมมลพิษ พบว่า สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหา PM2.5 มาจาก 2 สาเหตุหลักด้วยกันคือ 1) การเผาไหม้ของเครื่องยนต์ดีเซล และ 2) การเผาพืชตามไร่ นา สำหรับภาคอีสานมีพื้นที่เพาะปลูกอ้อยเกือบครึ่งหนึ่งของประเทศและมักประสบปัญหา PM 2.5 ในช่วงเดือนธันวาคมถึงเมษายนที่เป็นช่วงเก็บเกี่ยวอ้อย โดยปัญหานี้จะยิ่งรุนแรงขึ้น ในช่วงที่อากาศแล้งและมีปริมาณฝนน้อย เนื่องจากการชะล้างฝุ่นละอองเป็นไปอย่างจำกัด การเผาอ้อยจึงอาจเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาดังกล่าว (ภัทริยา นวลไย, 2562)

การเกิดการเผา เป็นปัญหาที่สำคัญของทุกจังหวัดโดยเฉพาะในจังหวัดพิษณุโลกที่มีการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญอันได้แก่ ข้าว ข้าวโพด อ้อย มันสำปะหลัง เป็นต้น โดยเฉพาะการปลูกข้าวที่มีการทำนาปีละ 2 ครั้งเป็นอย่างน้อย เกษตรกรนิยมใช้วิธีการเผาในที่โล่งเพื่อกำจัดเศษวัสดุทางการเกษตร เพื่อเตรียมพื้นที่เพาะปลูก เนื่องจากเป็นวิธีการที่สะดวกและประหยัด อย่างไรก็ตาม การเผาดังกล่าวทำให้เกิดมลพิษทางอากาศซึ่งเป็นผลเสียต่อมนุษย์ มาตรการทางกฎหมายที่ใช้ควบคุมมลพิษทางอากาศอันเกิดจากการเผาในที่โล่งในภาคเกษตรกรรมที่ใช้ในปัจจุบัน ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาการเผาในที่โล่งในภาคเกษตรกรรมได้ เนื่องจากมีปัญหา

ในการใช้บังคับหลายประการ ตั้งแต่ปัญหาในขั้นตอนการรับรู้ข้อเท็จจริงอันอาจเป็นเหตุรำคาญ ปัญหาในการวินิจฉัยข้อเท็จจริง และปัญหาเกี่ยวกับขั้นตอนการใช้อำนาจของเจ้าพนักงานท้องถิ่นในการควบคุมเหตุการณ์รำคาญ ปัญหาเหล่านี้ส่งผลให้การควบคุมแทบจะไม่มีผลในทางปฏิบัติ นอกจากนี้ กฎหมายของราชการส่วนท้องถิ่นมักห้ามการเผาในที่โล่งอย่างเด็ดขาด เกิดปัญหาในด้านขอบเขตการใช้บังคับและเกษตรกรยังเห็นว่าตนไม่ได้รับความเป็นธรรมและโทษที่กำหนดยังมีอัตราโทษต่ำ จึงควรแก้ไขปรับปรุงมาตรการการควบคุมให้มีผลในทางปฏิบัติมากยิ่งขึ้นการมีส่วนร่วมในการป้องกันการเผาฟางข้าว ของประชาชนในพื้นที่ ร่วมกับหน่วยงานราชการผู้นำชุมชน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และอาสาสมัครต่างๆ ในชุมชนหมู่บ้านที่ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด จึงเป็นเรื่องที่สำคัญและนำไปสู่การรับมือการป้องกันการเผาได้อย่างทันเวลา โดยมีค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด แต่เกิดความคุ้มค่ามากที่สุด และบรรลุลวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่คาดหวังไว้คือค่า $pm_{2.5}$ ในพื้นที่ต่ำกว่าที่กฎหมายกำหนด

เนื้อหา (Content)

สภาพปัญหาและความจำเป็น

สถานการณ์ค่าฝุ่น $PM_{2.5}$ ยังคงน่าเป็นห่วง โดยเฉพาะในเขตตัวเมืองพิษณุโลก $PM_{2.5}$ ที่ถูกพัดจากจังหวัดใกล้เคียงมาปกคลุม เป็นวันที่ 2 จนเกิดค่า PM พุ่งสูงถึง 262 AQI ซึ่งถือว่ามีผลกระทบต่อร่างกาย โดยจากการตรวจเครื่องในเขต เทศบาลฯ แดงหมด ทั้ง 8 จุด เบื้องต้นทางเจ้าหน้าที่เร่งระดมแก้ปัญหา พร้อมกับฉีดน้ำล้างถนนสายหลักเพื่อลดความเข้มข้นของฝุ่นละออง วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2566 จากสถานการณ์ค่าฝุ่นละอองขนาดเล็กของจังหวัดพิษณุโลกที่เพิ่มสูงขึ้นถึงจุดมีผลกระทบต่อสุขภาพแล้วต่อเนื่องมา 2 วัน โดยเครื่องตรวจวัดที่ติดตั้งอยู่ภายในเขตเทศบาลนครพิษณุโลกทั้ง 8 จุด เป็นสีแดงทั้งหมด ตรวจพบค่าฝุ่น $PM_{2.5}$ (เมื่อเวลา 12.00 น.วันที่ 3 ก.พ.) ในเขต อ.เมืองพิษณุโลก ค่าฝุ่น อยู่ในระดับ 152 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร หรือ 262 AQI เกินค่ามาตรฐาน ที่กำหนด ทั้งนี้เนื่องจากพื้นที่ของจังหวัดพิษณุโลกได้รับผลกระทบจากมวลอากาศเย็นจากประเทศจีน อีกกระแสหนึ่งมาจากลมตะวันตก ส่งผลให้นำเอาฝุ่นละอองจากพื้นที่จังหวัดใกล้เคียงมาปกคลุมพื้นที่ของจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งจะทำให้สภาพอากาศในพิษณุโลกหมุกหมัวไปทั่วไปเหนือท้องฟ้า และเป็นผลกระทบต่อร่างกายในการดำเนินชีวิตประจำวัน

เบื้องต้นผู้ว่าราชการจังหวัดพิษณุโลก พร้อมด้วยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประชุมเร่งแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเร่งด่วน พร้อมติดตามสภาพอากาศทุกๆ 7 วัน เนื่องจากมีผลกระทบต่อประชาชนในการใช้ชีวิตประจำวัน ขณะที่นางเปรมฤดี ชามพูนท นายกเทศมนตรีเทศบาลนครพิษณุโลก ได้เรียกประชุมด่วนหัวหน้าส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาทางแก้ปัญหาและรับมือจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยให้ออกประกาศแจ้งเตือนประชาชนว่า ในขณะนี้คุณภาพอากาศมีผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนทั่วไปโดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยง เด็กเล็ก คนชรา และกลุ่มผู้เป็นโรคภูมิแพ้ ควรหลีกเลี่ยงกิจกรรมกลางแจ้งทุกประเภท หลีกเลี่ยงเข้าไปในพื้นที่ที่มีมลพิษทางอากาศสูง หรือใช้อุปกรณ์ป้องกันตนเอง โดยเฉพาะการสวมใส่หน้ากากอนามัยเมื่อออกนอกอาคาร ส่งเจ้าหน้าที่ออกตรวจตราเข้มงวด ประกาศเสียงตามสาย ห้ามการเผาขยะ กิ่งไม้ ใบหญ้าและวัสดุอื่นๆ ทุกชนิด พร้อมกับส่งรถน้ำทำการออกล้างถนนสายต่างๆ โดยเฉพาะสายหลักกลางเมืองพิษณุโลก อาทิ ถนนเอกาทศรถ ถนนสายบรมไตรโลกนาถ เพื่อลดความเข้มข้นของฝุ่นลง นำรถน้ำออกฉีดในพื้นที่สวนสาธารณะ เพื่อเพิ่มความชื้นในอากาศ ลดฝุ่นที่เกาะตามใบไม้ลง โดยปัจจุบันทางเทศบาลนครพิษณุโลก ได้ติดตั้งเครื่องตรวจวัดค่า $PM_{2.5}$ ไว้ภายในเขตเทศบาลนครพิษณุโลกทั้ง 8 จุดในพื้นที่ชุมชนและการใช้รถใช้ถนนจำนวน

มาก ในอนาคตก็จะติดตั้งเพิ่มขึ้นให้ครบ 30 จุด เพื่อตรวจวัดค่า PM2.5 และฝุ่นละอองขนาดเล็กทั่วเมืองพิษณุโลก หากเกิดสถานการณ์ค่า PM2.5 เพิ่มขึ้นเป็นสีแดงก็จะนำรถน้ำไปทำความสะอาด และพ่นละอองฝอย เพื่อลดความเข้มข้นอีกครั้ง (แนวหน้าออนไลน์, 2566)

1. ปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากมลพิษฝุ่น PM 2.5

ละอองฝุ่นในอากาศที่มีอนุภาคขนาดเล็กจนไม่สามารถมองเห็นด้วยตาเปล่าได้นั้น ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตประชากรที่อาศัยในประเทศไทย ณ เวลานี้คงหนีไม่พ้น ละอองฝุ่นขนาดเล็กที่มีหน่วยเป็น “ไมครอน” หรือที่คุ้นชินและรู้จักกันดีในชื่อของ “ฝุ่น PM2.5” (Particulate Matters: PM) ซึ่งมีขนาดเล็กประมาณ 1 ใน 25 ของเส้นผ่านศูนย์กลางของเส้นผมมนุษย์ และมีปริมาณสูงมากในอากาศ จนคล้ายกับมีหมอกหรือควันลอยอยู่ในอากาศตลอดเวลา และด้วยขนาดที่เล็กมาก ๆ ทำให้ละอองเหล่านี้สามารถลอดผ่าน การกรองของจมูก ไปยังหลอดลม และลึกลงไปถึงถุงลม ปอด และซึมเข้าสู่กระแสเลือด ทำให้เกิดผลเสียต่อร่างกาย อันนำไปสู่การเกิดอาการแสบตา แสบจมูก เจ็บคอ ไม่สบาย ไอและมีเสมหะ ในขณะที่ผลกระทบต่อร่างกายในระยะยาวมีผลทำให้เกิดโรคมะเร็งปอด และโรคระบบหัวใจและหลอดเลือดได้ (กลุ่มงานวิเคราะห์สถานการณ์และนโยบาย สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2566)

2. กฎหมายที่ใช้ต่อการควบคุมและป้องกันมลพิษฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM 2.5)

2.1 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 หน่วยงานที่มีบทบาทและภารกิจเกี่ยวข้องโดยตรงเกี่ยวข้องกับการควบคุมมลพิษ คือ กรมควบคุมมลพิษ ซึ่งบทบาทและภารกิจโดยทั่วไปของกรมควบคุมมลพิษ เป็นไปตามบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535เป็นหลัก ได้แก่ การประกาศพื้นที่เขตควบคุมมลพิษ การกำหนดมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด การกำหนดประเภทของแหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องควบคุมการปล่อยอากาศเสีย น้ำทิ้งหรือขยะมูลฝอย การจัดตั้งคณะกรรมการควบคุมมลพิษเพื่อจัดทำนโยบายและแผนงาน ประสานงานในการลดปัญหามลพิษและเสนอมาตรการในการป้องกันมลพิษ โดยมีปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมเป็นประธาน ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535 กรมควบคุมมลพิษมีหน้าที่กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่จำเป็นในการจัดการมลพิษ ได้แก่ กำหนดหน้าที่ของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ กำหนดอัตรา ค่าบริการ ค่าปรับ และค่าสินไหมทดแทนหรือค่าเสียหาย ซึ่งเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบซึ่งปรากฏในบทกำหนดโทษ ในกรณีที่มีผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม กรมควบคุมมลพิษ ได้ดำเนินการออกประกาศกระทรวง ข้อกำหนดกระทรวง ประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เช่น มาตรฐานระดับเสียงรบกวน มาตรฐานค่าควันดำและค่าก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ที่ยินยอมให้ระบายจากท่อไอเสียรถยนต์ มาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากอาคารบางประเภทและบางขนาด ประกาศประเภทของอาคารพื้นที่แหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องถูกควบคุม การปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะหรือออกสู่สิ่งแวดล้อม การประกาศเขตควบคุมมลพิษ มาตรฐานคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งมาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน (พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ, 2535: 1)

2.2 พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 มีความมุ่งหมายหลักเพื่อควบคุมที่ตั้งและการประกอบกิจการโรงงาน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจ และการรักษาสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสุขภาพอนามัยของประชาชนโดยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมมลพิษทางอากาศนั้นได้ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมออกกฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานและวิธีการควบคุมการปล่อยอากาศเสียซึ่งเกิดขึ้นจากการ

ประกอบกิจการโรงงาน เช่น กฎกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ.2535) ซึ่งห้ามมิให้ระบายอากาศเสียออกจากโรงงาน เว้นแต่จะทำให้อากาศที่ระบายออกมีปริมาณสารเจือปนไม่เกินค่าที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดและที่ผ่านมาได้มี ประกาศกำหนดค่าปริมาณสารเจือปนในอากาศที่ระบายจากโรงงานหลายฉบับนอกจากนั้น พระราชบัญญัตินี้ ยังให้รัฐมนตรีมีอำนาจรวมถึงประกาศกำหนดชนิดคุณภาพ วัตถุอันตรายหรือชนิดของพลังงานที่จะนำมาใช้หรือ ผลิตในโรงงานเช่นห้ามใช้สารCFC ในกระบวนการผลิต เป็นต้น (พระราชบัญญัติโรงงาน, 2535: 73)

2.3 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 มีความมุ่งหมายหลักเพื่อควบคุมดูแลกิจการ สาธารณสุขและการอนามัยสิ่งแวดล้อม และในหมวดว่าด้วยเหตุรำคาญมีบทบัญญัติบางมาตราที่เกี่ยวข้องกับ การควบคุมมลพิษทางอากาศ โดยกำหนดว่าการกระทำการใดอันเป็นเหตุให้เกิดกลิ่น รังสีฝุ่น ละออง เขม่าเถ้า จนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ถือว่าเป็นเหตุรำคาญและให้อำนาจเจ้าพนักงาน ท้องถิ่น ระวังกำจัดและควบคุมเหตุรำคาญดังกล่าวและกรณีเหตุรำคาญเกิดขึ้นในที่หรือทางสาธารณะ ให้เจ้าพนักงาน ท้องถิ่นมีอำนาจสั่งระงับหรือป้องกันเหตุดังกล่าวหากขัดขึ้นต้องระวางโทษทางอาญาตลอดจน หากเหตุรำคาญ ที่เกิดขึ้นนั้นอาจเป็นอันตรายร้ายแรงต่อสุขภาพ เจ้าพนักงานท้องถิ่นอาจจัดการตามจำเป็น เพื่อป้องกัน โดยให้ ผู้ก่อเหตุรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเพื่อการจัดการนั้น ส่วนกรณีเหตุรำคาญเกิดขึ้นในสถานที่ เอกชนเจ้าพนักงาน ท้องถิ่นมีอำนาจสั่งให้ระงับเหตุรำคาญหากฝ่าฝืนต้องระวางโทษทางอาญาและหากเหตุรำคาญนั้นอาจเป็น อันตรายร้ายแรงต่อสุขภาพ หรือกระทบต่อความเป็นอยู่ที่เหมาะสมในการดำรงชีพของประชาชนเจ้าพนักงาน ท้องถิ่นมีอำนาจสั่งห้ามมิให้ใช้สถานที่นั้นจนกว่าจะได้มีการระงับเหตุรำคาญนั้นแล้ว เป็นต้น (พระราชบัญญัติ การสาธารณสุข, 2535: 19)

2.4 พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดเกณฑ์ควบคุมวัตถุ อันตราย โดยการนำเข้า ผลิต ขนส่ง ใช้งานการกำจัดและส่งออก ไม่ให้มีผลกระทบและเป็นอันตรายต่อมนุษย์ สัตว์ พืช สมบัติหรือสิ่งแวดล้อม กระทรวง อุตสาหกรรมได้แบ่งสารอันตรายออกเป็น 4ประเภท เพื่อให้ สามารถควบคุมได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมและจัดตั้งศูนย์ข้อมูลวัตถุอันตราย เพื่อประสานงานกับหน่วยงาน ราชการอื่นๆ ในด้านข้อมูลวัตถุอันตรายและสร้างเกณฑ์และวิธีการจดทะเบียนวัตถุอันตราย (พระราชบัญญัติ วัตถุอันตราย, 2535: 22)

2.5 พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 มีความมุ่งหมายหลักเพื่อจัดการจราจรทางบก ควบคุมดูแลสภาพรถ ตลอดจนวางหลักเกณฑ์การใช้รถ และมีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมมลพิษ ทาง อากาศ โดยให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวง กำหนดสภาพของรถที่อาจทำให้เสื่อมเสียสุขภาพของ ประชาชน และห้ามมิให้นารถที่มีสภาพดังกล่าวมาใช้ในทางเดินรถ หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับ รวมทั้งให้ อำนาจผู้บัญชาการสำนักงานตำรวจแห่งชาติออกประกาศกำหนดเกณฑ์ของก๊าซฝุ่นควันหรือละอองเคมีที่เกิด จากเครื่องยนต์ของรถ และห้ามนารถที่เครื่องยนต์ก่อให้เกิดก๊าซ ฝุ่น ควันหรือละอองเคมีเกิน เกณฑ์ดังกล่าวมา ใช้ในทางเดินรถ ผู้ที่ฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับ นอกจากนั้น ยังกำหนดให้ผู้ขับรถบรรทุก จัดให้มีสิ่งป้องกันมิให้ สิ่งของที่บรรทุกมา เช่น หินดิน ทราย เชื้อเพลิงหรือสารเคมีอื่นๆ ตกหล่น ร่วงไหล สกปรกหรือปลิวไปจากรถอัน อาจก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศอีกด้วย (พระราชบัญญัติจราจรทางบก, 2522: 1)

2.6 พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ.2522 มีความมุ่งหมายหลักเพื่อ ส่งเสริมและควบคุมนิคมอุตสาหกรรมโดยมีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมมลพิษทางอากาศ คือ ให้ อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขในการ

จัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมเช่นที่ผ่านมามีการกำหนดให้นิคมอุตสาหกรรมต้องจัดให้มีระบบติดตามตรวจสอบมลพิษและคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นต้น (พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย, 2522: 10)

2.7 ประกาศจังหวัดพิษณุโลก เรื่องกำหนดเขตควบคุมไฟฟ้าและขอความร่วมมือห้ามเผาโดยเด็ดขาดในท้องที่จังหวัดพิษณุโลก ประกาศ ณ วันที่ 6 มกราคม 2566 ข้อ 3 ตั้งแต่วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2566 ถึงวันที่ 16 เมษายน 2566 รวม 60 วันห้ามมิให้มีการเผาใดๆ ทั้งสิ้นโดยให้จัดเก็บเศษวัสดุและเศษเชื้อเพลิงในพื้นที่นำไปใช้ประโยชน์เพื่อเพิ่มมูลค่าแทนการเผาเป็นการลดปริมาณเชื้อเพลิงลดผลกระทบและความรุนแรงของไฟฟ้าและฝุ่นละอองจากการเผา เน้นย้ำการป้องกันและลดมลพิษที่ต้นทางจากทุก (ประกาศจังหวัดพิษณุโลก, 2566)

2.8 ประกาศจังหวัดพิษณุโลก เรื่องการขยายระยะเวลาการประกาศเขตควบคุมไฟฟ้าและขอความร่วมมือห้ามเผาโดยเด็ดขาดในท้องที่จังหวัดพิษณุโลก ออกไปจนถึงวันที่ 16 พฤษภาคม 2566 ประกาศ ณ วันที่ 18 เมษายน พ.ศ. 2566 เนื่องจากสถานการณ์คุณภาพอากาศในจังหวัดพิษณุโลกในห้วงวิกฤตไฟฟ้าหมอกควันตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2566 เป็นต้นมา พบว่าคุณภาพอากาศส่วนใหญ่อยู่ในระดับเริ่มมีผลกระทบต่อสุขภาพ เพื่อยกระดับการดำเนินการตามมาตรการเข้มข้นในการควบคุมมลพิษที่แหล่งกำเนิดประกอบนโยบายผู้ว่าราชการจังหวัดพิษณุโลก ให้เน้นการป้องกันเข้มข้นที่ต้นเหตุ (คน) มากกว่าการแก้ไขที่ปลายเหตุ (ไฟฟ้า) และในพื้นที่ป่าและพื้นที่เกษตรกรรมของทุกอำเภอให้บริหารจัดการเชื้อเพลิงและเศษวัสดุทางการเกษตรบนหลักการไม่เผาและนำมาใช้ประโยชน์เพื่อเพิ่มมูลค่าและเพิ่มรายได้ตามแนวทาง BCG (ประกาศจังหวัดพิษณุโลก, 2566)

3. มาตรการควบคุมและแก้ไขปัญหาหมอกควันและไฟฟ้าและ PM 2.5 ในจังหวัดพิษณุโลก โดยจังหวัดพิษณุโลกกำหนดให้การป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันและไฟฟ้าและ PM 2.5 เป็นวาระสำคัญของจังหวัดพิษณุโลกที่ทุกภาคส่วนต้องบูรณาการการทำงานร่วมกัน รวมทั้งยกระดับความเข้มงวดการดำเนินงานเฝ้าระวัง ระวังป้องกันความเสียหายจากไฟฟ้า ภายใต้หลักการ 3 พื้นที่ ได้แก่ พื้นที่เมือง พื้นที่ป่า และพื้นที่เกษตรกรรม 7 มาตรการ ตามกรอบ “สื่อสารเชิงรุก ยกระดับปฏิบัติการ สร้างการมีส่วนร่วม” จึงกำหนดให้พื้นที่จังหวัดพิษณุโลกเป็นเขตควบคุมไฟฟ้าและขอความร่วมมือห้ามเผาโดยเด็ดขาดโดยกำหนดมาตรการและแนวทางปฏิบัติดังนี้ (ประกาศจังหวัดพิษณุโลก, 2566)

3.1 ตั้งแต่วันที่ 6 มกราคม 2566 ถึงวันที่ 15 มกราคม 2566 ให้หน่วยงานราชการ เอกชน รัฐวิสาหกิจ และประชาชนมีการบริหารจัดการเชื้อเพลิงในพื้นที่ตามความเหมาะสมตามหลักวิชาการ

3.2 ตั้งแต่วันที่ 16 มกราคม 2566 ถึงวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2566 กรณีมีความจำเป็นต้องเผาวัชพืชในพื้นที่ทำกิน ในเขตพื้นที่ป่าไม้และพื้นที่ที่ได้รับการผ่อนผันหรือแก้ไขปัญหาตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 หรือพื้นที่อื่นใดผู้ถือครองที่ดินดังกล่าวต้องจัดทำแนวกันไฟพร้อมแจ้งกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านในเขตปกครองท้องที่ทราบ ก่อนดำเนินการทุกครั้งเพื่อประสานของกำลังเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการควบคุมมิให้ไฟลุกลามไปยังพื้นที่อื่นๆ หากผู้ใดฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามมีโทษจำคุกและปรับตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

3.3 ตั้งแต่วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2566 ถึงวันที่ 16 เมษายน 2566 รวม 60 วันห้ามมิให้มีการเผาใด ๆ ทั้งสิ้น โดยให้จัดเก็บเศษวัสดุและเศษเชื้อเพลิงในพื้นที่นำไปใช้ประโยชน์เพื่อเพิ่มมูลค่าแทนการเผาเป็นการลดปริมาณเชื้อเพลิง และลดผลกระทบและความรุนแรงของไฟฟ้าและฝุ่นละอองจากการเผาเน้นย้ำการป้องกันและลดมลพิษที่ต้นทาง จากทุกแหล่งกำเนิดโดยขอความร่วมมือจากหน่วยงานราชการ เอกชน รัฐวิสาหกิจ และประชาชน ปฏิบัติตามมาตรการและแนวทาง ดังนี้

1) ให้หน่วยงานราชการ เอกชน และรัฐวิสาหกิจทุกหน่วยงาน งดการเผาในพื้นที่รับผิดชอบ และประชาสัมพันธ์เชิงรุกสร้างองค์ความรู้ให้ประชาชนลดการเผาและมีส่วนร่วมดำเนินการตามมาตรการของภาครัฐอย่างต่อเนื่อง ทัวถึง ครอบครัวทุกพื้นที่

2) ให้หน่วยงานที่มีการอนุญาตก่อสร้าง ควบคุมมลพิษจากฝุ่นละอองจากการก่อสร้าง การขนส่ง การขุดดิน ถมดิน รวมทั้งฝุ่นละอองจากโรงงานอุตสาหกรรม และยานพาหนะอย่างเคร่งครัด

3) ห้ามเผาเด็ดขาดในพื้นที่ป่าไม้ พื้นที่ชุมชน พื้นที่โล่ง พื้นที่ริมทาง หลวงถนนสายหลัก และสายรอง หากพบเห็นเหตุไฟไหม้ขอให้แจ้งสถานีควบคุมไฟฟ้าหน่วยงานป้องกันไฟฟ้า

4) ห้ามเผาเด็ดขาดในพื้นที่เกษตรกรรมหากมีความจำเป็นอย่างยั้งที่ต้องเผาในพื้นที่เกษตรกรรม จะต้องทำแนวกันไฟและควบคุมการเผาอย่างใกล้ชิดรวมทั้งให้แจ้งขออนุญาตจาก กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านในเขตปกครองท้องที่ สำหรับในเขตปกครองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้แจ้งขออนุญาตจากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก่อนดำเนินการทุกครั้ง (ประกาศจังหวัดพิษณุโลก, 2566)

4. กฎหมายและบทกำหนดโทษ

4.1 การจุดไฟเผาป่าหรือปล่อยให้ลูกกลามเข้าไปยังพื้นที่ที่มีสภาพป่าตามธรรมชาติ ในเขตพื้นที่ป่าตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 และที่แก้ไขเพิ่มเติม หรือพื้นที่ป่าตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถือเป็นความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้มีความผิดดังนี้ (พระราชบัญญัติป่าไม้, 2484: 1417)

ตามความในมาตรา 54 แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ต้องระวางโทษตามมาตรา 72 ตรี จำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับไม่เกิน 50,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ในกรณีบุคคลใดเผาป่าเป็นเนื้อที่เกิน 25 ไร่ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 2 ปีถึง 15 ปีและปรับตั้งแต่ 10,000 บาทถึง 100,000 บาท

ตามความในมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติพ.ศ. 2507 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ต้องระวางโทษตามมาตรา 31 จำคุกตั้งแต่ 1 ปีถึง 10 ปี และปรับตั้งแต่ 20,000 บาทถึง 200,000 บาทในกรณีบุคคลใดเผาป่าเป็นเนื้อที่เกิน 25 ไร่ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 4 ปีถึง 20 ปี และปรับตั้งแต่ 200,000 บาทถึง 2,000,000บาท

นอกเหนือจากมีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้แล้ว ยังอาจมีความผิดเกี่ยวกับกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องอีก ดังนี้

(1) พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 มาตรา 19 (1) ต้องระวางโทษ ตามมาตรา 41 จำคุกตั้งแต่ 4 ปีถึง 20 ปี หรือปรับตั้งแต่ 400,000 บาท ถึง 2,000,000บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ในกรณีความผิดตามวรรคหนึ่ง “ ถ้าได้กระทำในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 หรือพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 2 ตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด หรือพื้นที่เปราะบาง ของระบบนิเวศหรือความหลากหลายทางชีวภาพ ผู้กระทำได้ระวางโทษหนักกว่าโทษที่กฎหมายบัญญัติไว้ในวรรคหนึ่งถึงหนึ่ง” (พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ, 2562: 157)

(2) พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562 มาตรา 55 (2) ต้องระวางโทษตามมาตรา 99 จำคุกตั้งแต่ 4 ปีถึง 20 ปี หรือปรับตั้งแต่ 400,000 บาท ถึง 2,000,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ในกรณีความผิดตามวรรคหนึ่ง “ ถ้าได้กระทำในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำชั้นที่ 1 หรือพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 2 ตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด หรือพื้นที่เปราะบาง ของระบบนิเวศหรือความหลากหลายทางชีวภาพ ผู้กระทำได้ระวางโทษหนักกว่าโทษที่กฎหมายบัญญัติไว้ในวรรคหนึ่งถึงหนึ่ง” และมาตรา 67 (2) ต้องระวางโทษตาม

มาตรา 103 จำคุกไม่เกิน 7 ปี หรือปรับไม่เกิน 700,000 บาทหรือทั้งจำทั้งปรับ (พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า, 2562: 137)

(3) พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 25 (4) มาตรา 27 และมาตรา 28 ต้องระวางโทษตามมาตรา 74 จำคุกไม่เกิน 3 เดือนหรือปรับไม่เกิน 25,000 บาทหรือทั้งจำทั้งปรับ (พระราชบัญญัติการสาธารณสุข, 2535: 29)

(4) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 มาตรา 64 และมาตรา 65 ต้องระวางโทษ ตามมาตรา 102 ปรับไม่เกิน 5,000 บาทและมาตรา 97 ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายให้แก่วัสดุตามมูลค่าทั้งหมดของทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลาย สูญหาย หรือเสียหายไปนั้น (พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ, 2535: 36)

(5) พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 6 พ.ศ. 2552 มาตรา 67 (7) และมาตรา 71 ในการนี้จากกำหนดค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บและกำหนดโทษปรับผู้ฝ่าฝืนด้วยก็ได้แต่มิให้กำหนดโทษปรับเกิน 1,000 บาทเว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น (พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล, 2537: 16)

4.2 การจุดไฟเผาในพื้นที่ริมทางหลวงถนนสายหลักและสายรอง มีความผิดดังนี้ 1) ตามความในมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535 และแก้ไขเพิ่มเติม ต้องระวางโทษตามมาตรา 73 จำคุกไม่เกิน 6 เดือนหรือปรับไม่เกิน 10,000 บาทหรือทั้งจำทั้งปรับ (พระราชบัญญัติทางหลวง, 2535: 19) 2) ตามความในมาตรา 124 แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ต้องระวางโทษตามมาตรา 148 ปรับไม่เกิน 500 บาท และตามความมาตรา 130 แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ต้องระวางโทษตามมาตรา 152 ปรับไม่เกิน 1,000 บาท (พระราชบัญญัติจราจรทางบก, 2522: 42)

4.3 การจุดไฟเผาในพื้นที่เกษตร พื้นที่ชุมชน และพื้นที่โล่ง มีความผิดดังนี้

1) ตามความในมาตรา 25 (4) มาตรา 27 และมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ต้องระวางโทษตามมาตรา 74 จำคุกไม่เกิน 3 เดือนหรือปรับไม่เกิน 25,000 บาทหรือทั้งจำทั้งปรับ (พระราชบัญญัติการสาธารณสุข, 2535: 29)

2) ตามความในมาตรา 217 แห่งประมวลกฎหมายอาญาผู้ใดวางเพลิงเผาทรัพย์สินของผู้อื่นต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 6 เดือนถึง 7 ปีและปรับตั้งแต่ 10,000 บาทถึง 140,000 บาท และตามความในมาตรา 220 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ผู้ใดกระทำให้เกิดเพลิงไหม้แก่วัตถุใดๆ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปี หรือปรับไม่เกิน 140,000 บาทถ้าการกระทำ ความผิดดังกล่าวในวรรคแรกเป็นเหตุให้เกิดเพลิงไหม้แก่ทรัพย์ตามระบุไว้ในมาตรา 218 (1) – (6) ผู้กระทำต้องระวางโทษประหารชีวิตจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ 5 ปีถึง 20 ปี (พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา, 2499: 58)

4.4 การควบคุมการระบายอากาศเสียจากการประกอบกิจการโรงงานตามกฎหมายกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ.2535) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงานพ.ศ. 2535 ข้อ 16 ห้ามระบาย อากาศเสียออกจากโรงงานและตามพระราชบัญญัติโรงงานพ.ศ. 2535 มาตรา 45 ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 8 (5) ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 200,000 บาทเว้นแต่ได้รับการบำบัดแล้ว (พระราชบัญญัติโรงงาน, 2535: 76)

5. ในเขตควบคุมไฟฟ้าจังหวัดพิษณุโลก ประชาชนต้องให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ หากพบเห็นไฟไหม้ป่าบริเวณใดให้รีบช่วยดับไฟเสียแต่ต้น หากไฟลุกลามไม่สามารถดับได้ให้รีบแจ้งเจ้าหน้าที่ระงับเหตุโดยเร็ว

6. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน สมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ถือเป็นหน้าที่ต้องสอดส่องดูแลให้ประชาชนในท้อง ที่ปฏิบัติตามประกาศอย่างเข้มงวด

การวิเคราะห์มาตรการควบคุมและแก้ไขปัญหาหมอกควันและไฟฟ้าและ PM 2.5 ในจังหวัดพิษณุโลก

จังหวัดพิษณุโลกได้ออกมาตรการป้องกันการเผา ตามประกาศจังหวัดพิษณุโลก เรื่องกำหนดเขตควบคุมไฟฟ้า และขอความร่วมมือห้ามเผาโดยเด็ดขาด ในท้องที่จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งมีออกมาหลายฉบับเพื่อป้องกันการเผาที่จะเกิดขึ้นในท้องที่จังหวัดพิษณุโลก และยังกำหนดให้การป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันและไฟฟ้าและ PM 2.5 เป็นวาระสำคัญของจังหวัดพิษณุโลกที่ทุกภาคส่วนต้องบูรณาการการทำงานร่วมกัน แต่จากการรายงานสภาพอากาศจากกรมกรมควบคุมมลพิษ (กรมควบคุมมลพิษ, 2566) ในเดือนเมษายน 2566 จังหวัดพิษณุโลก มีค่าฝุ่น PM 2.5 ถึงสูงถึง 184 มค.ก./ลบ.ม. ซึ่งเริ่มมีผลกระทบต่อสุขภาพ ผู้ว่าราชการจังหวัดพิษณุโลกจึงเน้นย้ำให้ทุกฝ่ายให้ความร่วมมือและให้ความสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันและไฟฟ้าในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก สร้างการรับรู้ เน้นย้ำการปฏิบัติตามประกาศจังหวัดพิษณุโลก เรื่องกำหนดเขตควบคุมไฟฟ้า และขอความร่วมมือห้ามเผาโดยเด็ดขาด และเฝ้าระวังสถานการณ์ในแต่ละพื้นที่ พร้อมทั้ง รายงานสถานการณ์อย่างต่อเนื่อง และวิเคราะห์สาเหตุการเผา และมาตรการควบคุมและแก้ไขปัญหา รวมทั้ง ปัญหาและอุปสรรคของแต่ละพื้นที่ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขการแก้ปัญหา รวมถึงมีการประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกสัปดาห์เพื่อติดตาม ประเมินผลและแก้ไขปัญหาหมอกควันและไฟฟ้าและ PM 2.5 ทำให้ในเดือนพฤษภาคม และเดือนมิถุนายน 2566 มีค่าฝุ่น PM 2.5 ลดลงเหลือ 122 และ 53 มค.ก./ลบ.ม. ตามลำดับ (กรมควบคุมมลพิษ, 2566)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว ทำให้ทราบว่าถึงแม้จะมีมาตรการทางกฎหมายออกมาเพื่อควบคุมการและแก้ไขปัญหาหมอกควันและไฟฟ้าและ PM 2.5 แต่ถ้าผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญหรือไม่เข้มงวดในการสั่งการให้เจ้าหน้าที่ในระดับพื้นที่ดำเนินการทางกฎหมายก็อาจจะไม่เกิดผลลัพธ์ที่ดีได้ แต่ถ้าผู้บริหารเน้นย้ำ หรือสั่งการโดยเด็ดขาดก็จะนำไปสู่การบังคับใช้กฎหมาย ทำให้ประชาชนมีความตื่นตัวที่จะปฏิบัติตาม

บทสรุป (Conclusion)

ในประเทศไทยมีมาตรการทางกฎหมายตามพระราชบัญญัติหลากหลายฉบับ และมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันออกไป ทำให้เกิดสถานการณ์ฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM 2.5) ถือเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตของสรรพสิ่ง อากาศไม่บริสุทธิ์หรืออากาศเสียเนื่องจากมีสิ่งเจือปนอยู่ในอากาศเป็นจำนวนมาก ซึ่งได้สร้างความเสียหาย ให้กับสรรพสิ่งมีชีวิตทั้งหลายไม่ว่าจะ มนุษย์ พืช สัตว์ และสุขอนามัย ฝุ่น PM2.5 มีค่าเกินมาตรฐานในหลายพื้นที่ และมีสาเหตุหลักเกิดจากกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งโดยธรรมชาติและจากกิจกรรมของมนุษย์ อาทิ เช่น การคมนาคมและขนส่ง การเผาในที่โล่ง การเกิดไฟฟ้า ภาควัตถุอุตสาหกรรม การก่อสร้างและหมอกควัน เป็นต้นประกอบกับสภาพทางอุตุนิยมวิทยา รวมทั้งสภาพภูมิประเทศ ในบางพื้นที่ของประเทศไทย โดยเฉพาะในช่วงที่ลมสงบ ส่งผลให้ระดับเพดานการลอยตัว และการกระจายตัวของฝุ่นละอองอยู่ในระดับต่ำ การไหลเวียน และถ่ายเทของอากาศไม่ดี จึงทำให้เกิดการสะสมของฝุ่นละอองในบรรยากาศ เพิ่มสูงขึ้นบางช่วงเวลาในหลายพื้นที่ และเพื่อเป็นการเตรียมการป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองจากไฟฟ้าและการเผาใน

ที่โล่ง จึงขอความร่วมมือประชาชนห้ามเผาขยะมูลฝอยในเขตชุมชน เผาหญ้าริมทาง รวมทั้งให้ประชาชนระมัดระวังการใช้รถใช้ถนนผ่านพื้นที่เกิดไฟป่า หรือบริเวณที่มีการเผาวัชพืชข้างทาง ซึ่งอาจทำให้ทัศนวิสัยระยะการมองเห็นสั้นลงอันเป็นสาเหตุทำให้เกิดอุบัติเหตุได้ง่าย

ดังนั้น จึงมีกฎหมายบังคับต่อการควบคุมและการป้องกันมลพิษฝุ่น PM 2.5 อย่างชัดเจน โดยเฉพาะการจัดตั้งหน่วยงาน หน่วยงานเพื่อบังคับใช้กฎหมายต่อการควบคุมการป้องกันมลพิษฝุ่น PM 2.5 อย่างชัดเจน และให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด ก็จะมีผลลดปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 และหมอกควันในอากาศเป็นอย่างมาก การศึกษาผลกระทบของมลพิษทางอากาศต่อสุขภาพประชาชน เป็นรากฐานสำคัญของขบวนการ จัดการคุณภาพอากาศเพื่อลดการสูญเสียด้านสุขภาพอนามัยโดยเฉพาะการเสียชีวิตก่อนวัยอันควร จึงเป็นแรงผลักดันให้เกิดการลงทุนควบคุมมลพิษอากาศ ซึ่งมีประโยชน์ต่อต้นทุนสูงและคุ้มค่าอย่างมากจากการที่กล่าวมาเป็นแนวทางกำหนดกฎหมายเพื่อใช้เกี่ยวกับการแก้ปัญหาในเรื่องมลพิษฝุ่น PM 2.5 อย่างจริงจัง เพราะสุดท้ายแล้วผู้ที่ได้รับผลประโยชน์สูงสุดก็คือประชาชนจึงเห็นสมควรให้มีมาตรการทางกฎหมายใช้ต่อการควบคุมและป้องกันมลพิษฝุ่น PM 2.5 โดยเฉพาะ

องค์ความรู้ที่ได้รับ (Knowledge)

การแก้ปัญหาฝุ่นละออง pm 2.5 ให้ได้ประสิทธิภาพ ต้องสร้างการมีส่วนร่วมในชุมชน โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนของสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมกับภาคราชการโดยการดำเนินการ ดังนี้

1. การให้ข้อมูลข่าวสาร เป็นสิ่งที่สำคัญเพราะเป็น การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วม กับภาคราชการ
2. การรับฟังความคิดเห็น เป็นกระบวนการที่เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง และความคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานภาครัฐ
3. การเกี่ยวข้อง เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานหรือร่วมเสนอแนะทางที่นำไปสู่การตัดสินใจเพื่อสร้างความมั่นใจให้ประชาชนว่าข้อมูลความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนจะถูกนำไปพิจารณาเป็นทางเลือกในการบริหารงานของภาครัฐ
4. ความร่วมมือเป็นการให้กลุ่มประชาชนผู้แทนภาคสาธารณะมีส่วนร่วมโดยเป็นหุ้นส่วนกับภาครัฐในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจและมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง
5. การเสริมอำนาจแก่ประชาชนเป็นขั้นที่ให้บทบาทประชาชนในระดับสูงโดยให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจเช่น การลงประชามติในประเด็นสถานะต่างๆ

เอกสารอ้างอิง(References)

- กลุ่มงานวิเคราะห์สถานการณ์และนโยบาย สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. (2566). ผลกระทบของวิกฤตฝุ่น “PM2.5” และแนวทางการมีกิจกรรมทางกายที่ปลอดภัย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://tpak.or.th/th/article/669> สืบค้นเมื่อ 24 สิงหาคม 2566.
- กรมควบคุมมลพิษ. (2566). ข้อมูลดัชนีคุณภาพอากาศ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://air4thai.pcd.go.th/webV2/aqi_info.php สืบค้นเมื่อ 2 สิงหาคม 2566.

- กรมควบคุมมลพิษ. (2566). รายงานสถานการณ์คุณภาพอากาศประเทศไทย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://air4thai.pcd.go.th/webV2/region.php?region=0>. สืบค้นเมื่อ 2 สิงหาคม 2566.
- แนวหน้าออนไลน์. (2566). PM2.5 ปกคลุมเหนือเมืองพิษณุโลกยังน่าห่วง เทศบาลระดมล้างถนน บรรเทาความเข้มข้น. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.naewna.com/local/708683> สืบค้นเมื่อ 24 สิงหาคม 2566.
- ประกาศจังหวัดพิษณุโลก. (2566). เรื่องการขยายระยะเวลาการประกาศเขตควบคุมไฟป่าและขอความร่วมมือห้ามเผาโดยเด็ดขาดในท้องที่จังหวัดพิษณุโลก. วันที่ 18 เมษายน พ.ศ. 2566. พล0014.3/ว 2145. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.pitloklocal.org/dnm_file/govdoc_stj/173010851_center.pdf. สืบค้นเมื่อ 24 สิงหาคม 2566.
- ประกาศจังหวัดพิษณุโลก. (2566). เรื่องกำหนดเขตควบคุมไฟป่าและขอความร่วมมือห้ามเผาโดยเด็ดขาดในท้องที่จังหวัดพิษณุโลก. ประกาศ ณ วันที่ 6 มกราคม 2566. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.opsmoac.go.th/phitsanulok-news-files-451891791105>. สืบค้นเมื่อ 24 สิงหาคม 2566.
- พระราชบัญญัติการสาธารณสุข. (2535, 29, มีนาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม124. ตอน28.
- พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. (2522, 19, มีนาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม96. ตอน 41.
- พระราชบัญญัติจราจรทางบก. (2522, 29, มกราคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม96. ตอน8.
- พระราชบัญญัติทางหลวง. (2535, 18, เมษายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม109. ตอน52.
- พระราชบัญญัติป่าไม้. (2484, 14, ตุลาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม58.
- พระราชบัญญัติโรงงาน. (2535, 4, เมษายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม109. ตอน44.
- พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย. (2535, 6, เมษายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม109. ตอน39.
- พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า. (2562, 29, พฤษภาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม136. 71.
- พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ. (2535, 4, เมษายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 109. ตอน 37.
- พระราชบัญญัติสภาพาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล. (2537, 29, พฤศจิกายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 111. ตอน53
- พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา, (2499, 15, พฤศจิกายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม73. ตอน95.
- พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ. (2562, 29, พฤษภาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม136. ตอน71.
- ภัทรียา นวลไย. (2562). ทำไมต้องเผาอ้อย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://bit.ly/2vD5wmd>. สืบค้นเมื่อ 24 สิงหาคม 2566.
- สถานีควบคุมไฟป่าเชียงใหม่. (2562). ปัญหาหมอกควันภาคเหนือ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.3armyarea-rta.com/smoke3/haze1.php> สืบค้นเมื่อ 24 สิงหาคม 2566.

